

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 10, 2016 [Назад](#) [Головна](#)

0 0 0 0 0 0 0 0

УДК 336.71

Л. О. Гаряга,

к. е. н., доцент кафедри фінансів і кредиту,

Черкаський навчально-науковий інститут Державний вищий навчальний заклад «Університет банківської справи», м. Черкаси

УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ У КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

L. O. Hariaha,

Associate professor, Chair of Finance and Credit, PhD in economics,

Cherkasy educational-scientific Institute of the University of Banking, Cherkasy

CREDIT PORTFOLIO MANAGEMENT IN THE CONTEXT OF UKRAINE BANKING REFORM

У статті розглянуто основні проблеми реформування банківської системи України та систематизовано основні причини, що поглиблюють кризові явища у банківському секторі України, зокрема неефективна модель розвитку економіки, системні проблеми банківського сектору, проблеми ефективності монетарної політики, соціальні проблеми, форс-мажорні обставини. Визначено, що серед інших проблем в умовах кредитоорієнтованої банківської діяльності важливе місце займає якісне управління кредитним портфелем банків. Для покращення якості кредитного портфелю банку запропоновано здійснювати заходи з удосконалення на теоретичному та практичному рівнях. З теоретичної точки зору необхідно поліпшувати понятійно-категоріальний апарат, що стосується визначення, функцій, принципів, етапів, а та основних методів управління кредитним портфелем банку. З практичної точки зору варто удосконалювати процедури, алгоритми та методи оцінки показників кредитного ризику кредитного портфелю для вчасного моніторингу проблем, що можуть виникнути.

In the article the basic problems of reformation of the banking system of Ukraine are considered and principal reasons which deepen the crisis phenomena in the bank sector of Ukraine are systematized, in particular ineffective model of development of economy, system problems bank sector, problems of efficiency of monetary policy, social problems, force-majeure circumstances. It was determined that, among other problems of Bank is the quality of credit portfolio. To improve the quality of the loan portfolio of the bank proposed to take measures to improve the theoretical and practical levels. From the theoretical point of view it is necessary to improve category concept, which determination, functions, principles, stages and basic methods of management of a credit brief-case bank. From the practical point of view it costs to perfect procedures, algorithms and methods of estimation of indexes of credit risk, credit a brief-case for the timely monitoring of problems which can arise up.

Ключові слова: банківська система, реформування банківської системи, кредитна діяльність, кредитний портфель банку, кредитний ризик.

Keywords: banking system, reforming the banking system, credit activity, loan portfolio, credit risk.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток вітчизняної банківської системи характеризується значними змінами та перебуває у стадії реформування. Змінюється не тільки кількісна, а й якісна складова банківської діяльності. Значно збільшується конкуренція у банківській сфері щодо розміщення фінансових ресурсів не тільки серед банківських установ, а й посилюється тиск з боку небанківських фінансових інститутів, зокрема фінансових компаній, що надають «швидкі кредити», кредитних спілок, ломбардів, лізингових та факторингових компаній та ін. Проблеми залучення, розміщення та управління коштами банків постають у сучасних умовах надзвичайно гостро. З одного боку, різке скорочення кількості банків підживляє довіру до банківської системи в цілому, особливо у разі банкрутства та визнання банку неплатоспроможним; з іншого боку, очищення банківської діяльності від неефективних банківських установ сприятиме у подальшому зростанню конкурентоспроможності та стійкості банків.

Основним видом розміщення ресурсів для вітчизняних банків залишається кредитування. Саме цей вид банківських операцій є одним із найбільш прибуткових, проте і ризикових водночас. В умовах нестабільної економічної ситуації банкам доводиться пристосовуватись до швидкої зміни умов функціонування, зокрема нестабільність валютного курсу, зростаюча недовіра до банків у зв'язку із їх скороченням (у тому числі із причин визнання їх неплатоспроможними), зростання вимог до банківської діяльності з боку регулятора, погіршення кредитоспроможності позичальників як потенційних, так і існуючих та ін. Як наслідок відбувається погіршення якості активів та зменшення прибутковості, що вимагає від банків удосконалення управління як пасивними, так і активними операціями, зокрема кредитуванням, особливо з точки зору ризик-менеджменту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми реформування банківської діяльності завжди залишаються у полі зору науковців та практиків, оскільки саме банківська система є своєрідною «кровеносною системою», що забезпечує економіку необхідними фінансовими ресурсами. Одним із таких фінансових потоків є надання кредитів. Ефективність кредитної діяльності банку завжди визначалася виваженою кредитною політикою та наявністю у банку дієвих методів та інструментів кредитного ризик-менеджменту. Проблема управління кредитним портфелем банку присвячено велику кількість наукових праць як вітчизняних, так і

закордонних дослідників та практиків, зокрема Бугель Ю., Герасимович А., Гребеник Т., Джуччі Р., Кірхнер Р., Кравчук В., Литовченко О., Островська Н. та інші.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження проблем удосконалення управління кредитним портфелем у контексті реформування банківської системи України.

Виклад основного матеріалу. Розвиток фінансового сектору України відбувається під впливом дестабілізуючих чинників. Науковці та практики умовно виділили ряд причин, що поглиблюють кризові явища не тільки у банківському секторі, а й в економіці у цілому [1; 2; 3] (табл. 1).

Таблиця 1.
Основні причини, що поглиблюють кризові явища у банківському секторі України

Група причин	Форма прояву
Неефективна модель розвитку економіки	Орієнтація на розвиток економіки як сировинного придатку Кланово-олігархічна модель розвитку економіки Значний рівень корупції Неузгодженість різних гілок влади у прийнятті рішень Висока ступінь залежності розвитку фінансової системи від зовнішніх кредиторів Недосконалий рівень захисту прав власності, що відлякує інвесторів
Системні проблеми банківського сектору	Диспропорції залучення та розміщення фінансових ресурсів Значне зростання ризиків у банківській діяльності: кредитного, валютного, ліквідності та ін. Кредитна криза
Проблеми ефективності монетарної політики	Неможливість забезпечити виконання основної функції регулятора – забезпечення стабільності національної грошової одиниці Постійне зростання рівня інфляції та значна девальвація національної грошової одиниці Непослідовність у здійсненні валютної та процентної політик
Соціальні проблеми	Зростання недовіри до банківського сектору Падіння реальних доходів населення Зменшення заощаджень населення Зниження платоспроможності та кредитоспроможності уже існуючих та потенційних позичальників Збільшення психо-емоційної напруги у суспільстві
Форс-мажорні обставини	Анексія АРК Загострення воєнно-політичної ситуації в країні Ведення антитерористичної операції на сході країни

Серед основних причин, вказаних у таблиці 1, що поглиблюють кризові явища у банківському секторі України, варто відмітити, що фахівці німецької консультативної групи з питань економічних реформ в Україні [2] ще у 2010 році серед системних проблем банківського сектору виділяли кредитну кризу, яка, на їх думку, має наступні причини: скорочення власного капіталу через зростання обсягу проблемних (прострочених) кредитів, недостатність зовнішнього рефінансування, брак рефінансування у вигляді депозитів, вимивання фінансування через випуск державних облігацій. Вирішивши вказані проблеми та удосконаливши банківський нагляд, валютне регулювання, фінансову та монетарну політику, можна буде подолати негативні наслідки кредитної кризи.

Серед внутрішніх причин виникнення банківських криз низка науковців [4; 5; 6] найвагомішими вважають надмірну відкритість економіки України, високий рівень доларизації, агресивну кредитну політику банків, низький рівень менеджменту у банках і недостатній контроль з боку Національного банку України за їх діяльністю.

У таблиці 1 вказані тільки ключові проблеми розвитку банківської системи. Саме у таких непростих умовах реформування банківського сектору у різних напрямках повинно стати ключовим завданням як у короткостроковій, так і стратегічній перспективі розвитку банківської системи. Системні проблеми банківського сектору чітко вказують на необхідність удосконалення менеджменту кредитних операцій фінансової установи, оскільки саме цей вид діяльності є переважаючим в активній діяльності банку. Варто зауважити, що і інші види банківської діяльності не можна залишати поза увагою, оскільки тільки системний виважений підхід може сприяти зростанню ефективності банківського менеджменту.

Також зауважимо, що розвиток банківської системи нерозривно пов'язаний із розвитком інших ланок фінансової системи України. Національним банком України було розроблено Комплексну програму розвитку фінансового сектору України до 2020 року, за результатами впровадження якої повинна зрости стабільність функціонування банківського сектору як однієї із важливих складових фінансової системи [7]. Програмою передбачено реалізацію наступних етапів: очищення, перезавантаження та створення передумов для довгострокового сталого розвитку фінансового сектору.

Зокрема у Плані заходів на виконання Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року передбачені наступні заходи щодо поліпшення саме кредитної діяльності фінансових установ, зокрема [7]:

- упровадити ефективний механізм захисту прав кредиторів та очищення фінансового сектору від проблемних активів (удосконалити законодавство щодо примусового стягнення заборгованості та відчуження і реалізації заставленого майна, у тому числі скоротити процедури відчуження об'єктів застави на користь кредиторів; налагодити практику виведення з ринку неефективних учасників фінансового сектору, які у тому числі не виконують планів з рекапіталізації та покращення фінансового стану; проаналізувати та адаптувати міжнародний досвід щодо позасудового врегулювання та стимулювання реструктуризації заборгованості, що може бути оздоровленою; забезпечити законодавчу підтримку механізму позасудового врегулювання, у тому числі передбачити податкові пільги та спрощення механізму стягнення для неуспішних реструктуризацій; спростити законодавство щодо банкрутства боржників та учасників фінансового сектору, забезпечивши скорочення процедури банкрутства; врегулювати статус активів, щодо яких укладено угоди в системах з центральним контрагентом у день оголошення мораторію та оприлюднення рішення про такий мораторій; розробити підхід щодо захисту пенсійних активів, що розміщені в банках України; переглянути вимоги щодо активів, що приймаються в покриття резервів небанківських фінансових установ; упровадити інститут сек'юритизації проблемних активів фінансових установ);

- стимулювати розбудову інфраструктури для ефективного управління проблемними активами (урегулювати функціонування колекторських компаній, забезпечити розвиток інструментів нормалізації платіжної дисципліни за проблемними активами; запровадити та забезпечити розбудову інституту приватних виконавців, у тому числі забезпечити релевантні зміни в законодавстві; забезпечити розвиток законодавства щодо продажу боргу фінансовим компаніям; усунути перешкоди щодо роботи із заставними та агранними розписками) та ін.

Важливими заходами, що стосуються абсорбції банківських, зокрема кредитних ризиків, є імплементація та прийняття ряду документів, що стосуються нарощення банківського капіталу як своєрідного «буферу», що може нівелювати вплив ризиків як на діяльність окремої банківської установи, так і банківської системи в цілому.

Для оприлюднення інформації щодо ідентифікації ризиків фінансової стабільності в Україні та аналізу їхнього впливу на фінансову систему та економіку країни, а також надання рекомендацій щодо посилення фінансової стабільності Національний банк України розпочав публікацію Звіту про фінансову стабільність [8] на своїй сторінці Офіційного інтернет-представництва.

Важливе значення у Звіті про фінансову стабільність відводиться аналізу та оцінці банківських ризиків, які можуть порушити стійкість фінансової системи. Особливе місце серед інших ризиків займає кредитний ризик, оскільки часто реальна якість кредитного портфелю банку може бути набагато гіршою, ніж подається у фінансовій звітності банківських установ. Національний банк України, здійснивши діагностичне обстеження найбільших 20 банків, виявив, що за результатами стрес-тесту частка кредитів, що потрапляють до четвертої та п'ятої категорії якості (дефолтні кредити та ті, за якими ризик настання дефолтів перевищує 50%),

становить 53%. У такому випадку, для зменшення кредитних ризиків як альтернативний варіант доформування резервів, банки можуть отримати додаткову якісну заставу від своїх позичальників [8].

Реформування банківської системи не відбувається відірвано від інших ланок фінансової системи України та охоплює різні аспекти: правові, організаційні, інституційні, фінансові, управлінські, технічні та ін. Основними стратегічними напрямками реформування банківської системи, що будуть реалізуватися Національним банком України, можна назвати наступні [9]:

- зростання вимог до капіталу банків;
- скорочення можливостей щодо дострокового вилучення депозитів;
- сприяння дедоларизації вкладів;
- зменшення процентних ставок за кредитами і депозитами;
- визначення та підтримка пріоритетних напрямів кредитування;
- формування мегарегулятора фінансового ринку;
- введення особливого режиму регулювання, моніторингу та підтримки системно-важливих банків;
- проведення стрес-тестування банків;
- розкриття інформації про власників;
- нарощування частки іноземного капіталу у банківській системі.

Визначення та підтримка пріоритетних напрямів кредитування, як один із необхідних напрямів реформування, полягає у просуванні інвестиційних кредитів, кредитування малого та середнього бізнесу та іпотечного кредитування. Проте й інші види кредитування не можна залишати поза увагою з точки зору ефективного управління якістю кредитного портфелю, оскільки діяльність українських банків залишається кредитоорієнтованою, про що свідчить частка (питома вага) кредитів наданих у загальній сумі активів банків України (рис. 1) [10].

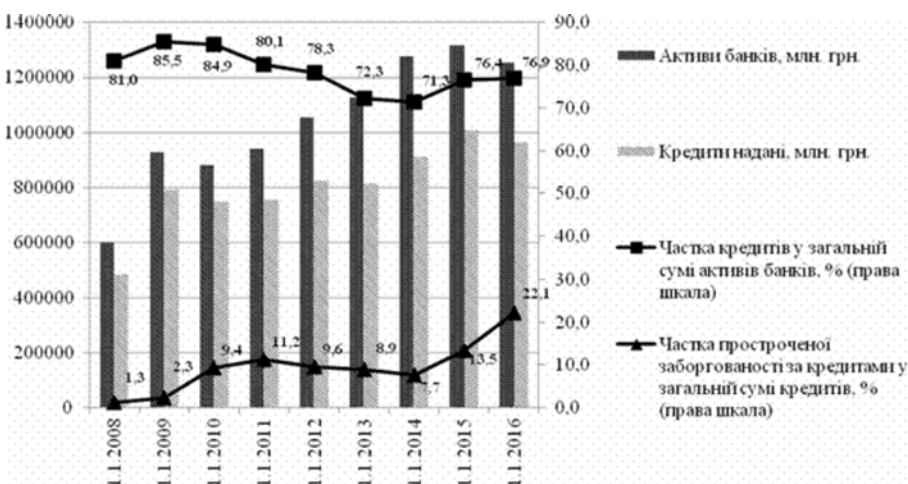

Рис. 1. Динаміка частки кредитів у загальній сумі активів банків України

Дані, наведені на рисунку 1, свідчать, що українська банківська система перебуває на стадії реформування та стикається з рядом проблем, які потребують негайного вирішення. Особливо це стосується сфери кредитування, яка залишається серед інших видів активних операцій найбільш пріоритетною та прибутковою. Про кредитоорієнтованість банківської діяльності свідчить показник частки кредитів у загальній сумі активів вітчизняних банків, який за останні дев'ять років не сягав позначки нижче, ніж 71,3%. Найбільшого розміру за період аналізу цей показник досягнув станом на 01.01.2009 р. та склав 85,5%, найменшого – станом на 01.01.2014 р. у розмірі 71,3%. Станом на 01.01.2016 р. питома вага кредитів у загальній сумі активів українських банків складала 76,9%, що свідчить про високу кредитну активність банків. Водночас кредитна діяльність вітчизняних банків супроводжується зростанням частки простроченої заборгованості за кредитами у загальній сумі кредитів, що зумовлює необхідність перегляду та удосконалення існуючих методів управління кредитним портфелем банку. Станом на 01.01.2008 р. частка простроченої заборгованості за кредитами у загальній сумі кредитів складала тільки 1,3%, проте на 01.01.2016 р. цей показник зріс у 17 разів та склав 22,1%. Це свідчить про значне погіршення якості кредитного портфелю банків України.

Удосконалення управління кредитним портфелем необхідно розглядати як із теоретичної точки зору (понятійно-категоріальний апарат), так і з практичної (розробка нових та поліпшення існуючих моделей, алгоритмів розрахунку кредитного ризику та інструментів управління ним).

Розглянемо теоретичні основи побудови системи управління кредитним портфелем банку. Перш за все, управління кредитним портфелем вимагає чіткого розуміння економічної сутності цього поняття, функцій, принципів та методів управління. Варто виділити декілька підходів, що використовуються у науковій літературі щодо визначення сутності кредитного портфелю банку:

- кредитний портфель як сукупність банківських операцій кредитного характеру;
- кредитний портфель як сукупність кредитів, класифікованих за певними ознаками, особливо за рівнем ризику та доходністю;
- кредитний портфель як складова банківських активів, що потребує особливих управлінських рішень та проведення виваженої кредитної політики банком;
- кредитний портфель як результат діяльності з надання кредитів;
- кредитний портфель як складова державної кредитної політики та ін.

Кредитний портфель банків не варто розглядати тільки як звичайну сукупність кредитів, необхідно акцентувати увагу на значенні кредитного портфелю у здійсненні кредитної політики банку, що, у свою чергу, є важливою складовою його загальної стратегії розвитку.

Підсумовуючи вищевведені трактування, можна узагальнити, що кредитний портфель банку – це сукупність наданих банківських кредитів, класифікованих на основі різних критеріїв (розмір кредиту, ступінь ризику, термін функціонування, типи позичальників та ін.), сформованої з метою отримання відповідного рівня доходу та забезпечення платоспроможності банківської установи при прийнятному рівні кредитного ризику, що не суперечить кредитній політиці банку.

Управління кредитним портфелем – важлива складова загального менеджменту банку. Цей процес розглядається як скоординована сукупність дій у сфері розробки та реалізації кредитної політики, організації кредитного процесу шляхом безпосереднього впливу на кредитний портфель для досягнення стратегічних цілей діяльності банку [11].

Основною метою управління кредитним портфелем банку є досягнення оптимального співвідношення між ризиком та прибутковістю, що супроводжують кредитну діяльність банку з урахування місії та стратегії розвитку банку. Тобто управління кредитним портфелем банку зводиться до мінімізації ризику та максимізації прибутку банку залежно від типу кредитної політики.

Базові функції управління кредитним портфелем банку можна розподілити на три великі групи [12; 13]:

- інформаційно-аналітична – відображає можливості банку при формуванні кредитного портфелю відбирати раціональні напрями застосування кредиту і прогнозувати їх розвиток на перспективу;
- оптимізаційна – дає банку можливості постійно удосконалювати структуру кредитного портфелю, визначати рівень його захищеності та оперативно розробляти заходи щодо мінімізації кредитного ризику;
- забезпечення диверсифікації кредитного ризику – дозволяє банку покращити показники своєї діяльності та зміцнити фінансову стійкість та надійність.

Основні та додаткові принципи управління кредитним портфелем банку подані на рисунку 2 [14].

Рис. 2. Принципи управління кредитним портфелем банку

Систематизуючи етапи управління кредитним портфелем банку, варто виділити наступні:

- аналіз ринку банківського та небанківського кредитування;
- розробка кредитної політики банку та вибір методів ціноутворення на кредитні продукти;
- формування кредитного портфелю банку;
- оцінка ризиків кредитного портфелю;
- моніторинг кредитного портфелю;
- оцінка ефективності кредитного портфелю банку.

Оцінка ефективності кредитного портфелю здійснюється за допомогою аналізу якості кредитів за двома основними напрямками (рис. 3) [15].

Рис. 3. Аналіз якості кредитного портфелю банку

Для утримання якості кредитного портфелю на високому рівні на кожному з етапів управління варто використовувати відповідні методи управління, які доцільно досліджувати на трьох ієрархічних рівнях [16]:

- на рівні банку (кредитна політика; ціноутворення на кредити; використання кредитних деривативів, економічні показники, авторизація);
- на рівні кредитного портфелю (диверсифікація, лімітування, створення резервів, моніторинг кредитного портфелю, страхування, продаж кредитів, сек'юрїтизація);
- на рівні окремої позички (аналіз кредитоспроможності позичальника, структурування кредиту, документування кредиту, способи забезпечення кредиту, моніторинг і контроль за кредитом та станом застави аналіз та оцінка кредиту, ранжування кредиту).

Вишальне значення для ефективного управління кредитним портфелем має моніторинг кредитного ризику, що може здійснюватися на будь-якому етапі кредитування. На основі результатів кредитного моніторингу приймаються рішення щодо використання методів управління кредитним портфелем в цілому та окремим кредитом зокрема.

Управління кредитним портфелем банку в умовах реформування банківської системи повинно включати як традиційні інструменти, так і вимагає створення нових методик, що будуть відповідати вимогам сьогодення, що є практичним аспектом управління банківським портфелем кредитів.

Процедуру моніторингу кредитного ризику на основі розрахунку інтегрального показника кредитного ризику у банках подано у науковій праці [17]. З урахуванням змін, що відбуваються у банківській діяльності, пропонуємо розширити кількість індикаторів рівня кредитного ризику, що використовуються для здійснення моніторингу кредитного ризику кредитного портфелю банку у методиці. У світлі зростаючих вимог до капіталу банку варто ввести до методики норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (H2), що показує відображає здатність банку своєчасно і в повному обсязі розрахуватися за своїми зобов'язаннями, що випливають із торговельних, кредитних або інших операцій грошового характеру [18]. Альтернативним варіантом є показник відношення регулятивного капіталу до кредитів, зважених за ступенем ризику із допустимим для банку значенням. Більш детально процедуру моніторингу на основі визначення інтегрального показника кредитного ризику банку з урахуванням вищезазначених показників буде досліджено у подальших наукових працях.

Висновки. Таким чином, реформування банківської системи України відбувається під впливом значних проблем не тільки фінансового, а й економічного, управлінського, соціального та форс-мажорного характеру. Крім того, внаслідок проявів фінансової кризи загострилися системні проблеми банківського сектору, серед яких виділимо погіршення якості кредитного портфелю банків України внаслідок зростання проблемної заборгованості.

Управління кредитним портфелем банку у контексті реформування банківської системи України є важливим елементом ефективного функціонування не тільки банківської, а й фінансової системи в цілому. Удосконалення управління кредитним портфелем повинно стосуватися як теоретичних, так і практичних аспектів. Серед проблем формування сучасних кредитних портфелів банків України варто виділити значний рівень неякісних кредитів, що зумовлює зростання кредитного ризику у банківській системі. Саме тому моніторинг кредитного ризику та вчасне виявлення погіршення якості кредитного портфелю дозволить застосовувати адекватні у відповідній ситуації методи управління кредитним портфелем.

Список літератури.

1. Левкович О. Реформа заради реформи: 10 тез про роботу банківської системи України [Електронний ресурс] / О. Левкович. – Режим доступу: <http://forbes.net.ua/ua/nation/1414886-reforma-zaradi-reformi-10-tez-pro-robotu-bankivskoyi-sistemi-ukrayini>.
2. Джуччі Р. Криза кредитування в Україні: факти, причини та шляхи відновлення [Електронний ресурс] / Р. Джуччі, Р. Кірхнер, В. Кравчук. – Режим доступу: http://www.ier.com.ua/files/publications/Policy_papers/German_advisory_group/2010/PP_03_2010_ukr.pdf.
3. Руденко З.М. Фінансова криза в Україні 2014-2015 років: причини та інструменти регулювання / З.М. Руденко // Науковий вісник НЛТУ України. – 2015. – Вип. 25.7. – С. 216-221.
4. Карчева Г.Т. Ефективність функціонування та перспективи розвитку банківської системи України: монографія / Ганна Тимофіївна Карчева. – К.: Ін-т екон. та прогноз. НАН України, 2012. – 520 с.
5. Чуб О. Банківські кризи: теоретичні та прикладні аспекти / О. Чуб // Вісник Національного банку України. – 2010. – № 3. – С. 22–26.
6. Береславська О.І. Сучасні банківські кризи: причини та ймовірність повторення / О.І. Береславська // Науковий вісник Національного університету ДПС України. – 2013. –3(62). – С. 78-84.
7. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року [Електронний ресурс]: затверджена постановою Правління Національного

банку України № 391 від 18.06.2015 року. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=18563297>.

8. Звіт про фінансову стабільність [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Вип. 1. – Червень 2016. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=32241744>.

9. Корнилюк Р. ТОП-10 реформ банківської системи до 2020 року [Електронний ресурс] / Р. Корнилюк. – Режим доступу: <http://bankografo.com/reformi-bankivskoyi-sistemi-ochima-kliyentiv.html>.

10. Показники банківської системи [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593.

11. Островська Н.Л. Моніторинг в системі управління кредитною діяльністю банку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / Н.Л. Островська; ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» Міністерства освіти і науки України. – К. : [Б. В.], 2014. – 23 с.

12. Литовченко О.Ю. Узагальнення теоретичних підходів до визначення сутності управління кредитним портфелем банку [Електронний ресурс] / О.Ю. Литовченко, В.Л. Бадюлін. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/29_DWS_2011/Economics/1_95281.doc.htm.

13. Бугель Ю.В. Управління кредитним портфелем комерційного банку в ринкових умовах господарювання: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / Ю.В. Бугель; Тернопільський національний економічний університет Міністерства освіти і науки України. – Тернопіль : [Б. В.], 2009. – 22 с.

14. Гребеник Т.В. Управление качеством кредитного портфеля коммерческого банка в период посткризисного развития: диссертация на соискание ученой степени канд. экон. наук: спец. 08.00.10 – финансы, денежное обращение и кредит / Т.В. Гребеник; Федеральное государственное образовательное бюджетное учреждение высшего профессионального образования «Финансовый университет при Правительстве Российской Федерации». – М. : [Б. И.], 2014. – 214 с.

15. Герасимович А.М. Аналіз банківської діяльності: підручник / А.М. Герасимович, М.Д. Алексеєнко, І.М. Парасій-Вергуненко. – К.: КНЕУ, 2004. – 599 с.

16. Моніторинг кредитного ризику в контексті управління конкурентоспроможністю банку: монографія / Л.О. Гаряга, Т.І. Гончарук, М.Е. Люзьяк, Г.М. Чепелюк. – К. : УБС НБУ, 2012. – 325 с.

17. Гаряга Л.О. Моніторинг кредитного ризику з використанням інтегрального показника / Л.О. Гаряга, О.С. Білашенко // Вісник Української академії банківської справи. – 2010. – № 2 (29). – С. 64-69.

18. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс]: постанова Правління НБУ від 28.08.2001 р. №368 зі змінами та доповненнями. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>.

References.

1. Levkovich, O. (2016), “Reform for reform: 10 theses on the banking system of Ukraine”, *Forbes Ukraine*, [Online], available at: <http://forbes.net.ua/ua/nation/1414886-reforma-zaradi-reformi-10-tez-pro-robotu-bankivskoyi-sistemi-ukrayini> (Accessed 30 May 2016).

2. Dzhuchchi, R. Kirkhner, R. and Kravchuk, V. (2010), “Credit Crisis in Ukraine: Facts, Causes and How to Restart”, available at: http://www.ier.com.ua/files/publications/Policy_papers/German_advisory_group/2010/PP_03_2010_ukr.pdf (Accessed 26 May 2016).

3. Rudenko, Z.M. (2015), “The financial crisis in Ukraine 2014-2015 years: causes and regulatory instruments”, *Naukovy visnyk NLTU Ukrainy*, vol. 25.7, pp. 216-221.

4. Karcheva, H.T. (2012), *Efektivnist' funkcionuvannia ta perspektivy rozvytku bankivsk'oi systemy Ukrainy* [The efficiency of the operation and prospects of the banking system of Ukraine], In-t ekon. ta prohnozuv. NAN Ukrainy, Kyiv, Ukraine.

5. Chub, O. (2010), “Banking crisis: theoretical and applied aspects”, *Visnyk Natsional'noho banku Ukrainy*, vol. 3, pp. 22-26.

6. Bereslavs'ka, O.I. (2013), “Modern banking crisis: causes and likelihood of repetition”, *Naukovy visnyk Natsional'noho universytetu DPS Ukrainy*, vol. 3(62), pp. 78-84.

7. The official site of the National Bank of Ukraine (2015), “A comprehensive program of financial sector in Ukraine 2020”, available at: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=18563297> (Accessed 25 May 2016).

8. The official site of the National Bank of Ukraine (2016), “Financial Stability Report” available at: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=32241744> (Accessed 30 June 2016).

9. Kornilyuk, R. (2014), “Top-10 reforms of the banking system by 2020”, available at: <http://bankografo.com/reformi-bankivskoyi-sistemi-ochima-kliyentiv.html> (Accessed 30 May 2016).

10. The official site of the National Bank of Ukraine (2016), “Indicators of banking system”, available at: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593 (Accessed 24 May 2016).

11. Ostrovs'ka, N.L. (2014), “Monitoring in the management of the bank credit”, Ph.D. Thesis, Money, finances and credit, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman – research university, Kyiv, Ukraine.

12. Lytovchenko, O.Yu. and Badulin, V.L. (2011), “Generalization of theoretical approaches to defining the essence of credit portfolio of banks”, available at: http://www.rusnauka.com/29_DWS_2011/Economics/1_95281.doc.htm (Accessed 27 May 2016).

13. Buhel', Yu.V. (2009), “Commercial bank's credit portfolio management in market conditions managing”, Ph.D. Thesis, Money, finances and credit, Ternopil National Economic University, Ternopil, Ukraine.

14. Grebenik, T.V. (2014), “Management of commercial bank credit portfolio quality during the period of post-crisis development”, Ph.D. Thesis, Finance, money circulation and credit, Federal State Budget Institution of Higher Professional Education “Financial University under the Government of the Russian Federation”, Moscow, Russia.

15. Herasymovych, A.M. Alekseienko, M.D. and Parasij-Verhunencko, I.M. (2004), *Analiz bankivsk'oyi diyal'nosti* [Analysis of Banking], KNEU, Kyiv, Ukraine.

16. Haryaha, L.O. Honcharuk, T.I. Lyuznyak, M.E. and Chepelyuk, H.M. (2012), *Monitorynh kredytnoho ryzyku v konteksti upravlinnya konkurentosprohmnistyu banku* [Monitoring of credit risk management in the context of the bank's competitiveness], UBS NBU, Kyiv, Ukraine.

17. Haryaha, L.O. and Bilashenko, O.S. (2010), “Monitoring credit risk using the integral index”, *Visnyk Ukrayins'koyi akademiyi bankivsk'oyi spravy*, vol. 2 (29), pp. 64-69.

18. The National Bank of Ukraine (2001), Instruction of the National Bank of Ukraine “Instructions on the regulation of banks in Ukraine”, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01> (Accessed 27 May 2016).

Стаття надійшла до редакції 19.10.2016 р.

ТОВ "ДКС Центр"